

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de basın özgürlüğü, uzun yıllardır istisnai ihlallerin, değil, süreklilik kazanmış yapısal bir baskı rejiminin konusu haline gelmiştir. Gazeteciler haber takibi sırasında gözaltına alınmakta, darp edilmekte, uzun süreli adli kontrol ve tutuklama tedbirleriyle fiilen susturulmaktadır.

Bu tablo, 14 Ocak’ta Ajansa Welat muhabiri Nedim Oruç’un, Cizre’de Halep’in Şêxmeqşûd ve Eşrefiyê mahallelerine yönelik saldırılara karşı yapılan protestoları ve bu protestolara dönük polis müdahalesini haberleştirdiği sırada darp edilerek gözaltına alınmasıyla bir kez daha bütün açıklığıyla güncellenmiştir. Bu olay, özellikle Kürt basın emekçilerine dönük sistematik yıldırma pratiğinin güncel bir tezahürüdür.

Basın özgürlüğüne yönelik ihlallerin, gazetecilere dönük fiziksel şiddetin, keyfi gözaltıların, yargı sopasıyla sürdürülen baskı politikalarının tüm boyutlarıyla araştırılması; Nedim Oruç örneğinde somutlaşan uygulamaların arkasındaki idari, hukuki ve siyasal sorumluluğun açığa çıkarılması; cezasızlık pratiğinin ortaya konulması ve alınması gereken yapısal önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci, TBMM İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Nevroz UYSAL ASLAN

Şırnak Milletvekili

GEREKÇE

Basın özgürlüğü, demokratik toplumlarda yalnızca bir meslek alanına tanınmış bir hak olarak görülemez. Bu özgürlük, toplumun hakikate ulaşma, bilgilenme ve iktidarı denetleme imkanının da aynı zamanda temel güvencesidir. Ancak Türkiye’de özellikle Kürt basını açısından bu alan, tarihsel süreklilik gösteren bir baskı ve tasfiye politikasının konusu olmuştur.

Bu süreklilik, Kürt basın geleneğinin daha doğduğu anda hedef alınmasıyla başlamıştır. 1898’de Kahire’de yayımlanan Kürdistan gazetesi, sansür ve baskıları nedeniyle sürekli yer değiştirmek zorunda kalmıştır. Söz konusu gazete ile birlikte Kürtçe yayıncılık, yasak, takip ve müdahale rejimi altında şekillenmiştir. Bu çizgi, Cumhuriyet tarihi boyunca da kesintisiz biçimde sürmüştür.

20. yüzyıl boyunca Kürt basını; kapatmalar, toplatmalar, sürgünler ve yargılamalarla kuşatılmış; gazeteciler defalarca cezaevine konulmuş, meslekleri kriminalize edilmiştir. 1990’lı yıllarda ise bu baskı rejimi doğrudan yaşam hakkına yönelik saldırılarla devam etmiştir. Gazete binaları bombalanmış, dağıtımıcılar ve muhabirler hedef alınmış, çok sayıda gazeteci “faili meçhul” cinayetlerle yaşamdan koparılmıştır.

Bu tarihsel hatta son olarak Jineoloji Araştırma Merkezi üyesi, Jineoloji Dergisi editörü, gazeteci, yazar, akademisyen Nagihan Akarsel Federe Kürdistan Bölgesi’nin Süleymaniye’deki evinin önünde uğradığı silahlı saldırı sonucu öldürülmesi, ardından gazeteciler Nazım Daştan ve Cihan Bilgin’in katledilmesi eklenmiştir. Bu cinayetler, Kürt basınına dönük saldırıların hala en ağır biçimiyle sürdüğünü göstermektedir. Bu dosyaların etkin biçimde aydınlatılmamış olması ise cezasızlığın, basına yönelik şiddeti nasıl besleyen yapısal bir zemine dönüştüğünü ortaya koymuştur.

Nitekim defalarca hakkında soruşturma açılan ve daha önce tutuklanan Mezopotamya Ajansı muhabiri Zeynep Durgut’un, Şırnak’ta “fuhuş çetesi”ni ortaya çıkaran ve dosyada fail olarak yargılanan Kenan Tatar’ın ailesi tarafından, yaptığı haberler nedeniyle tehdit edilmesine rağmen failler hakkında yürütülen soruşturmada takipsizlik kararı verilmesi, cezasızlığın nasıl bir koruma kalkanına dönüştüğünün güncel ve çarpıcı bir örneğidir.

Zamanla baskı politikası yalnızca öldürme ve kapatmalarla değil, yargı ve infaz rejimi üzerinden kurulan kalıcı mekanizmalarla derinleştirilmiştir. Bugün Türkiye cezaevlerinde çok sayıda gazeteci tutuklu ve hükümlü olarak bulunmaktadır. Bu gazeteciler açısından sorun

yalnızca özgürlükten yoksun bırakılma değildir. Uzun tutukluluk süreleri, yargılamaların yıllara yayılması, cezaevi koşulları ve mesleki faaliyetlerin fiilen engellenmesi gibi ağır hukuki ve fiili ihlaller söz konusudur. Cezaevleri, bu yönüyle, basın alanını tasfiye politikasının temel ayaklarından birine dönüşmüştür.

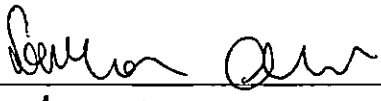
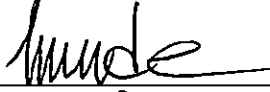
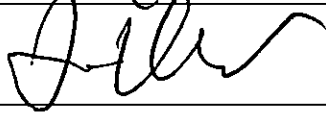
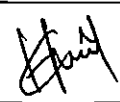
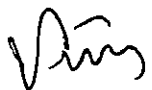
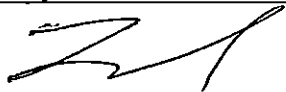
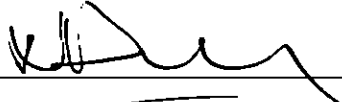
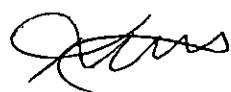
Bununla bağlantılı olarak son yıllarda gazetecilere yönelik toplu davalar olağan bir yargı pratiği halini almıştır. Onlarca basın emekçisi aynı dosyalarda, benzer delillerle; haber metinleri, röportajlar, telefon görüşmeleri ve mesleki temaslar gerekçe gösterilerek ağır ceza mahkemelerinde yargılanmaktadır. Bu yargı pratiği, adalet üretmekten ziyade basını dağıtan, sindiren ve oto-sansürü kalıcılaştıran bir baskı mekanizması kurmaktadır.

Bu tarihsel ve yapısal zemin üzerinde gelişen diğer bir boyut ise gazetecinin sahada çalışmasının doğrudan engellenmesi, fiili tehdit ve şiddetle susturulmasıdır. Nitekim 8 Ocak'ta gazeteciler Emrullah Acar ve Nedim Oruç polisler tarafından açık biçimde tehdit edilmiştir. 14 Ocak'ta Ajansa Welat muhabiri Nedim Oruç'un, Cizre'de Rojava'da Şêxmeqsûd ve Eşrefiyê mahallelerine yönelik saldırılara karşı yapılan protesto ve polis müdahalesini haberleştirdiği sırada darp edilerek gözaltına alınması, basın emekçilerinin sahada bulunması doğrudan hedef haline getirilmiştir.

Bu son yaşananlar, Kürt basınına dönük baskının dünle bugün arasında kopmayan bir hat üzerinde, aynı yöntemlerle sürdürüldüğünü bütün açıklığıyla göstermiştir. Bu tablo, gazetecilerin sadece yazdıkları nedeniyle değil; olay yerinde bulunmaları, tanıklık etmeleri ve gerçeğin kaydını tutmak istemeleri nedeniyle dahi işkenceyle gözaltına alınan ve susturulmak istenen bir hedefe dönüştürüldüğünü açıkça ortaya koymaktadır.

Son yıllarda yaşanan gözaltılar, katliamlar, cezaevlerinde tutulan gazeteciler, cezasızlıkla sonuçlanan tehdit dosyaları ve bitmeyen toplu davalar birlikte okunduğunda, Türkiye'de basın özgürlüğü ihlallerinin geçici değil, tarihsel süreklilik taşıyan kurumsal bir politika haline geldiği açıkça görülmektedir.

Bu nedenle yaşananlar, münferit hak ihlalleri olarak değil; gazeteciliği sahadan, toplumu hakikatten, kamuyu denetim imkanından koparmayı hedefleyen kurumsallaşmış bir baskı rejiminin tezahürü olarak ele alınmalı; bu rejimin failleri, dayanakları ve cezasızlık zırhı bütün yönleriyle açığa çıkarılmadan Türkiye'de basın özgürlüğünden söz edilemeyeceği için mutlaka Meclis tarafından araştırılmalıdır.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	